

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/
BM-II.059.2.11.2025

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w związku z przekazaniem przez Ministra Edukacji zapytaniem nr 2143 Pana Posła Tadeusza Tomaszewskiego, przedstawiam stanowisko Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w zakresie pytań nr 4 i 6 zawartych w niniejszym piśmie.

Kwestię obowiązku ubezpieczeń społecznych uregulowano art. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2024 r. poz.497, z późn. zm.). Obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym, w tym obowiązkowi opłacania składek, podlegają między innymi osoby fizyczne będące pracownikami i zleceniobiorcami. Przepisy art. 2a ww. ustawy stoją jednocześnie na gruncie równości wszystkich ubezpieczonych i płatników w zakresie obowiązku ubezpieczenia i opłacania składek, nie różnicując ubezpieczonych ze względu na wiek czy status, a zatem nie wyłączają z obowiązku ubezpieczeń społecznych osób zatrudnionych, które posiadają już ustalony decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych status emeryta lub rencisty albo nabyły w świetle ww. ustawy uprawnienia do tych świadczeń.

Kwestia ustawowych obowiązków składkowych pracujących emerytów i rencistów była przedmiotem oceny Trybunału Konstytucyjnego, który wielokrotnie wyjaśniał, że istnienie tych obowiązków nie narusza zasad określonych w Konstytucji. W ocenie Trybunału Konstytucyjnego (np. wyrok z dnia 4 grudnia 2000 r. K 9/2000) obowiązkowe ubezpieczenie emerytów i rencistów, którzy kontynuują określoną aktywność zawodową (zarobkową), usprawiedliwia także konieczność realizacji konstytucyjnego prawa do zabezpieczenia społecznego.

W ocenie Trybunału, cechą charakterystyczną ubezpieczenia społecznego jest rozłożenie ciężaru świadczeń na ogół osób objętych jego zakresem. Zasadne jest zatem nałożenie obowiązku ubezpieczenia nawet w sytuacji, gdy dalsze opłacanie składek przez daną osobę nie znajdzie pełnego odzwierciedlenia w zwiększonej wysokości przysługującego jej świadczenia. Trybunał wskazał też, że nie ma powodu, dla którego osiągnięcie wieku emerytalnego czy pobieranie świadczeń miałyby rodzić przywileje na rynku pracy, naruszając zasady równej konkurencji w tym obszarze. Dążenie do zapewnienia wszystkim jednakowego dostępu do miejsc pracy może uzasadniać egzekwowanie takich samych warunków zatrudnienia również w stosunku do osób mających już ustalone prawo do emerytury lub renty. W ocenie Trybunału, regulacja nakładająca obowiązek ubezpieczenia emerytów i rencistów zarobkujących w ramach określonego stosunku prawnego skutkuje równomiernym obciążeniem finansowym pracodawców, a tym samym stwarza równe szanse zatrudnienia. Z tego punktu widzenia stanowi realizację zasady sprawiedliwości społecznej.

Rozwiązanie zwalniające ubezpieczonych i płatników składek (pracodawców) z obowiązku opłacania składek za zatrudnionych emerytów lub rencistów naruszałoby zasady sprawiedliwości społecznej i równej konkurencji rynkowej.

Obowiązkowe ubezpieczenie osób, które osiągnęły lub nawet przekroczyły ustawowy wiek emerytalny, kontynuujących określoną aktywność zarobkową, jest zatem istotne, zarówno dla samych ubezpieczonych (oznacza bowiem możliwość przeliczenia i podwyższenia świadczeń emerytalno-rentowych), jak również - ze względu na regułę równego traktowania - dla wszystkich zatrudnionych i ubezpieczonych. Jest to też istotne z uwagi na systemową konieczność uczestniczenia ubezpieczonych w tworzeniu środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z którego wypłacane są na bieżąco emerytury, renty i zasiłki dla wszystkich świadczeniobiorców ZUS.

Odnośnie składek na ubezpieczenie rentowe należy wyjaśnić, że finansowane z nich (czyli z funduszu rentowego) są nie tylko same renty z tytułu niezdolności do pracy, ale też renty rodzinne przysługujące uprawnionym w razie śmierci ubezpieczonego, emeryta lub rencisty. Ze składek na ubezpieczenie rentowe jest ponadto finansowany m.in. dodatek pielęgnacyjny, przysługujący wszystkim emerytom po ukończeniu 75 lat (lub młodszym emerytom i rencistom uznanym przez ZUS za niezdolnych do samodzielnej egzystencji). Z tych samych składek finansowane są także zasiłki pogrzebowe, przysługujące w razie śmierci ubezpieczonego, emeryta, rencisty lub członka ich rodziny. Okoliczności te stanowią wystarczające uzasadnienie dla dalszego opłacania składek (w tym składki rentowej) przez pracujące osoby, które osiągnęły wiek emerytalny.

Odpowiadając na powyższe pytanie pragnę wskazać, że ustawa z dnia 26 lipca 2024 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1243), wprowadziła od 1 stycznia 2025 r. nową regułę zbiegu prawa do renty rodzinnej po zmarłym małżonku z prawem do własnego świadczenia o charakterze emerytalno-rentowym. Aktem tym wprowadzono limit pobieranych świadczeń w zbiegu w ramach tzw. renty wdowiej, równy trzykrotności najniższej emerytury. Do ustalenia limitu wliczane jest świadczenie wypłacane łącznie oraz dodatki przyznane na podstawie ustawy emerytalnej¹.

Od 1 marca 2025 r., w ramach corocznej waloryzacji świadczeń, kwota najniższej emerytury zostanie podwyższona, wobec czego maksymalna wysokość świadczeń wypłacanych w zbiegu również ulegnie podwyższeniu. W przypadku przekroczenia określonego limitu, kwota świadczenia wypłacanego w zbiegu zostanie pomniejszona o kwotę tego przekroczenia. Warunki te wynikają z konieczności skierowania wsparcia w postaci renty wdowiej do osób najbardziej potrzebujących, które śmierć małżonka odczuły w sposób dotkliwy finansowo, a ze względu na swój wiek nie miały możliwości samodzielnie poprawić swojej sytuacji bytowej. Wprowadzenie tych warunków jest rozwiązaniem kompromisowym, wynikającym z możliwości odpowiedzialnego wdrożenia nowego rozwiązania do systemu emerytalno-rentowego, przy uwzględnieniu oczekiwań wnioskodawców projektu obywatelskiego, a także możliwości Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej - „FUS”) i budżetu państwa, z którego FUS jest dotowany.

Pragnę zapewnić, że sytuacja świadczeniobiorców jest monitorowana, a wszystkie uwagi i propozycje uwzględniane pod kątem możliwości ewentualnego wprowadzenia ich w życie, tak aby opracowywane rozwiązania służyły poprawie sytuacji materialnej najuboższych emerytów i rencistów. Niemniej, każda zmiana w systemie emerytalnym niesie za sobą

¹ ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1631, z późn. zm.).

poważne konsekwencje finansowe i dotyczy milionów osób, wszelkie nowe rozwiązania muszą być zatem dokładnie przeanalizowane przed ich wprowadzeniem w życie.

Zaznaczam, że zgodnie z art. ustawy z dnia 26 lipca 2024 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw, Rada Ministrów dokona w 2028 roku weryfikacji wskaźnika wysokości świadczeń w zbiegu, celem oceny możliwości i zasadności jego ewentualnego podwyższenia, uwzględniając (na tle sytuacji społeczno-gospodarczej kraju) sytuację dochodową grup osób uprawnionych na mocy niniejszej ustawy do wypłaty świadczeń w zbiegu. Będzie to stanowiło okazję do podjęcia ewentualnej dyskusji również co do kształtu innych rozwiązań w tym zakresie.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Aleksandra Gajewska

Sekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/